

בס"ד. שיחת צום גדלי' ה'תשנ"ב.

בלתי מוגה

א. ענינו של יום צום הוא – כמפורש בקרא' – "יום רצון", וכפי שמבאר רבינו הזקן² ש"הצום הנרצה הוא יום רצון"³, היינו, שענין הרצון הוא ביום הצום עצמו [ולא באופן שבמוצאי יום הצום ("ביים אָפֿ־פּאַסטן זיך")] שיום זה עצמו הוא "יום רצון".

וכל זה – אע"פ שענינו הגוף שביום הצום הו"ע בלתי-רצוי, ועד כדי כך, שמצד הענין הבלתי-רצוי שבעינו הגוף (שיכול להזיק ח"ו לבריאות הגוף) ישנם תעניות שהם בלתי-רצויים⁴, שאז אין בהם המעלה ד"יום רצון"⁵.

[ולמען מהמסופר בסיפורי רבותינו נשיאינו⁶ אודות א' מגדולי החסידים⁷ שקיבל על עצמו תענית גדולה ביותר, שבוע שלם (מוצאי שבת או מיום ראשון עד לערב שבת), בקשר לדבר הכי נעלה (בגלל שהי' נראה לו שצריך לתקן ענינים בלתי-רצויים) – שגם לאחר ש"כ"ק אדנ"ע נתן לו רשות להשלים התענית, הי' שולח שלוחים מפעם לפעם לבקר אותו ולדרוש בשלומו, ועד ש"כ"ק אדנ"ע הלך בעצמו לבקר אותו. והכוונה בזה היתה – בפשטות – כדי לראות אם השפעת התענית על מצב בריאות הגוף היא באופן בלתי-רצוי כ"כ עד שיש להורות לו להפסיק התענית].

ב. ויש לומר, שמעלת יום הצום ("יום רצון") מודגשת ביותר ביום צום זה – שנקרא (לא ע"ש המאורע הבלתי-רצוי שבגללו נקבע התענית, אלא) על שם גדלי'⁸:

המאורע שבגללו נקבע התענית – הריגת גדלי' – הוא היפך מציאותו (חיוו) של גדלי', שזהו"ע בלתי-רצוי באופן הכי חמור בנוגע לכאו"א מישראל,

מצוות עשה, גם) מצוות לא תעשה כו'.
 (6) סה"ש תרצ"ו-ש"ת ע' 307.
 (7) אינני רוצה להזכיר את שמו בענין זה, כדי שלא יפרשו באופן בלתי-רצוי בנוגע לשאר עניניו, שבהם היו לו מעלות חכיות הכי גדולות.
 (8) ואף שנקרא "צום גדלי'", הרי, ב' התיבות נחשבים בנדו"ז לענין אחד – גדלי' (וראה לקמן ס"ג).

(1) ישעי' נח, ה.
 (2) תניא אגה"ת ספ"ב.
 (3) ועד"ז מבואר בכמה מאמרי חסידות, וגם בספרי מוסר.
 (4) ראה תניא אגה"ת פ"ג.
 (5) ויש לומר, שענין התענית באופן בלתי-רצוי נשתלשל (לאחרי כמה צמצומים עד לנפילה ושכיחה כו') מזה שבתורה עצמה ישנם (נוסף על

כמודגש בדיני התורה שפיקוח נפש דוחה כל התורה כולה, כפי שלמדים ממש"נ⁹ "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם", "ולא שימות בהם"¹⁰, ולכן כשצריך לבחור בין תורה למציאותו של יהודי, מכריעה התורה שמציאותו של יהודי קודמת לתורה.

וחומר מיוחד בהריגת גדלי' – בהמשך לכללות ענין החורבן שעל זה נקבעו ארבע הצומות שמדברי סופרים – שעיי' נכתב גזלת ישראל הנשאר¹¹, כי, גם לאחרי ג' המאורעות דהחורבן (י' בטבת, י"ז תמוז וט' באב) "נתן מלך בבל שארית ליהודה .. הפקיד עליהם את גדליהו גוי"¹², ועיי' נשאר "שיריים" למלכות דוד, ובהריגת גדלי' בטלו גם ה"שיריים" דמלכות דוד, ונעשה תוקף החורבן בכל העינים ובכל הפרטים.

ואעפ"כ, נקרא היום (לא ע"ש מיתת (היפך החיים של) גדלי', שעיי' נעשה תוקף החורבן, אלא) על שמו של גדלי' – כפשטות פירוש שמו של היום שקשור ושייך לגדלי'¹³ – שעל ידו היתה "שארית ליהודה" (לא רק כפי המתחייב ("אויף יוצא זיין") מצד רצונו של מלך בבל¹⁴, אלא גם) באופן שיהי' המשך למלכות דוד שהי' בו כדי לעכב ולמנוע המשך כללות החורבן, ועד – להביא לביטול כללות ענין החורבן.

ג. ויש להוסיף גם בנוגע לקביעת הצום בגלל המאורע דמיתת גדלי' – שגם בזה מודגשת רק תיבת "צום"¹⁵:

תיבת "צום"¹⁶ היא א' מג' התיבות (שהגימטריא שלהם שוה) שנדפסו במחזורים שנתפשו בתפוצות ישראל (כולל גם במחזורים שבהם התפללו רבותינו נשיאינו) למעלה מג' התיבות תשובה (צום) תפלה (קול) צדקה (ממון) – ג' הדברים המעבירין את רוע הגזירה – שבתפלת "ונתנה תוקף", תפלה שבה מתבטא ה"תוקף" של כל (המחזור) תפלות היום, שאמרנו זה-עתה בשני הימים דר"ה (ולאח"ז גם ביום השלישי – יוה"כ"פ).

וענין זה בא לאחרי שמזכירים בינתיים כו"כ עינים דהיפך הטוב –

שעטנו "עד שיהי' שוע טווי ונח", כיון שג' העינים "שוע טווי ונח" נכללים בתיבת "שעטנו" (ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. וש"נ).
 (14) ראה סה"ש תנש"א ח"א ע' 23 הערה 76.
 (15) ללא הזכרת המאורע שבגללו נקבע הצום – צום מיתת גדלי'.
 (16) נוסף לכך שיש בה כו"כ ראשי-תיבות.

(9) אחרי יח, ה.
 (10) יומא פב, א. פה, ב. וש"נ.
 (11) רמב"ם הל' תעניות פ"ב ה"ב.
 (12) ירמ' מ, יא.
 (13) ואף שיש לפרש גם צום שקשור עם הריגת גדלי' – הי"ז לא גרע מב' פירושים שונים בתיבה אחת שיש שייכות ביניהם, כידוע הראי' לדבר מזה שמצינו עד"ז בהלכה בנוגע לחיוב

אע"פ שבר"ה (וגם ביוהכ"פ, ובפרט כשחל בשבת) נזהרים שלא להזכיר ענינים דהיפך הטוב¹⁷.

ויש לומר הביאור בזה – שלבנ"י ניתן התוקף¹⁸ שיוכלו לפעול שמכל הענינים, גם הענינים הבלתי-רצויים שנזכרים בתפלת "ונתנה תוקף", תהי' תוצאה אחת ויחידה – כפי שממשיכים תיכף לאחרי סיום תפלת "ונתנה תוקף" – "כתר יתנו לך"¹⁹ (שבזה מרומז שתפלת "ונתנה תוקף", עם כל פרטי הענינים שבה, מהווה הכנה להענין ד"כתר יתנו לך").

ויתירה מזה – שמלכתחילה לא נשמעים ענינים דהיפך הטוב, ע"ד הסיפור אודות דברי אדמו"ר האמצעי: "כשאבא קורא לא נשמעים ענינים שהם היפך הברכות"²⁰, ועד"ז בנדר"ד, שכאשר תפלת "ונתנה תוקף" נאמרת באופן ש"האבא קורא", כולל גם מתוך ידיעה שממנה באים ל"כתר יתנו לך"²¹, אזי לא נשמעים מלכתחילה ענינים דהיפך הטוב.

ומזה מובן גם בנוגע לתיבת "צום" בשמו של היום ("צום גדלי'") שלמחרת ר"ה – שבזה מרומזת השייכות לתיבת "צום" שמודפסת בתפלת "ונתנה תוקף" – שבה מודגש התוקף דבנ"י להפיכת הענינים הבלתי-רצויים, ועד לאופן שמלכתחילה אין ענינים דהיפך הטוב.

ד. ונוסף על האמור בנוגע לשמו של היום, "צום גדלי'" – ה"ז מודגש גם בקביעותו למחרת ראש השנה:

להדעות²² שהמאורע דהריגת גדלי' הי' בראש השנה, ולכן דחו את קביעת התענית למחרתו – כיון שהתחלת קביעת התענית היא באופן של דחי' (שלכן אינו בתוקף כ"כ כמו שאר התעניות²³), שנדחה מפני שבר"ה ישנו ציווי "אכלו משמנים ושתו ממתקים"²⁴,

[ומרומז גם בסיומא דקרא: "כי קדוש היום לאדוננו" – "קדוש" דייקא, שפירושו מובדל, היינו, יום שמובדל מכל הענינים, ועאכו"כ מעניני העולם,

(17) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתקפ"ב ס"ז. סתקפ"ב ס"ב. ועוד.

(18) כמרומז ב"נתנה תוקף" – "נתנה" (גם) מלשון נתניה, ו"כל הנותן בעין יפה הוא נותן" (ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ), ו"נתנה תוקף" – נתנית תוקף לבנ"י.

(19) ובפרטיות יותר: "כתר יתנו לך ה' אלקינו (לא רק) מלאכים המוני מעלה (אלא גם) והוא העיקר) ועמך ישראל" – שבזה מודגשת מעלתם של ישראל, "עמך כולם צדיקים" (ישעי' ס, כא), שנכתבין ונחתמין על כל השנה כולה לאלתר לחיים

(ראה ר"ה טז, ב), בהתחלת ר"ה. (20) "היום יום" ז' אלול.

(21) ובזה גופא – הידיעה ש"כתר יתנו לך" קאי גם עליו (על זה שאומר תפלה זו).

(22) ראב"ע זכרי' ח, יט. רד"ק שם ז, ה. ירמי' מא, א. רבינו ירוחם בתולדות אדם וחוה נתיב יח ח"ב. הוא בב"י או"ח סו"ס תקמט, ובט"ז שם.

(23) ראה נור"כ השו"ע או"ח סתקמ"ט.

(24) נחמ"י ח, יו"ד. וראה שו"ע אדה"ז או"ח סתקפ"ג ס"ד.

ועאכו"כ מענינים שגם בעולם עצמו הם לא רק בלתי-רצויים, אלא שגורמים חורבן בעולם עצמו],

מודגשת בו הנתינת-כח לדחיית הצום לגמרי (ביטול כללות ענין החורבן), ע"ד מארז"ל (כנוגע לתשעה באב שחל בשבת ונדחה הצום מפני קיום מצות עונג שבת²⁵) "הואיל ונדחה ידחה"²⁶.

וגם להדעות²⁷ שהמאורע דהריגת גדלי' הי' בשלישי בתשרי – ה"ז יום שהתענית שבו אינו בתוקף כ"כ²⁸:

ובהקדם הביאור בשלילת התענית "באחד בשבת" ("לא היו מתענין .. באחד בשבת") שמצינו כנוגע להתענית דאנשי מעמד²⁹,

– תענית הקשורה עם השלימות דהקרכת התמיד בבית המקדש, אשר, בענין כזה יש להאריך בפרט ביום התענית הקשור עם גדלי' –

שנוסף על הטעם (המפורש במשנה) "כדי שלא יצאו ממנוחה ועונג ליגיעה ותענית וימותו", היינו, שיש קושי מיוחד בתענית הסמוכה למנוחה ועונג שיכולה להזיק ח"ו לבריאות הגוף, ולכן דורשת התורה להזהר מקושי התענית גם כשמדובר אודות תענית חשובה ביותר שקשורה עם שלימות עבודת הקרבנות בביהמ"ק – יש לומר (ומרומז) בזה גם טעם נוסף:

רואים במוחש שכאשר מקיימים מצות עונג שבת כהלכתה, באכילת בשר ודגים ושתיית יין, כולל גם ההוספה "בפירות ומגדים ומיני ריח .. כדי להשלים מנין מאה ברכות"³⁰ – אזי השפעת גדול התענוג וההנאה דיום השבת הולכת ונמשכת ומספיקה גם לאחד בשבת.

וכיון שהתענית דאנשי מעמד (שפועלת פעולתה בהשלימות דעבודת הקרבנות) צריכה להיות בכל התוקף, לא היו מתענין באחד בשבת (לא בגלל גודל הצער שבתענית כזו, אלא אדרבה) בגלל שיש בו רגש התענוג דיום השבת שמחליש את תוקף התענית.

ומזה מובן גם בנדוד"ד – שלמחרת ר"ה נמשכת עדיין השפעת התענוג דאכילת ה"משמנים" ושתיית ה"ממתקים" בר"ה, וכתוצאה מזה נעשית חלישות בתוקף התענית.

(28) נוסף על דחיית הצום (גם לדעות אלו) בכמה שנים שבהם חל שלישי בתשרי ביום השבת (ע"ד המוכר לעיל כנוגע להקביעות דת"ב שחל בשבת "הואיל ונדחה ידחה").

(29) תענית רפ"ד.
(30) שו"ע אדה"ז או"ח רס"ד.

(25) ובפרט – עם כל ה"רחבות" דיום השבת שקשור עם "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים" (תמיד בסופה).

(26) מגילה ה, רע"ב.
(27) סדר עולם פכ"ו. הובא בסדה"ד ג"א של"ט.

ה. אמנם, מוכן ופשוט שהשלמות האמיתית ד"יום רצון" (גם ד"צום גדלי'") היא כשמתבטל הצום – בימות המשיח, כפס"ד הרמב"ם³¹ "כל הצומות האלו עתידיים ליבטל בימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידיים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה, שנאמר³² כה אמר ה' . . צום השביעי יהי' לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים".

ולהעיר, שהרמב"ם מוסיף ומעתיק גם סיום הפסוק "והאמת והשלום אהבו"³³ – שבזה מודגש שנוסף על השלימות ד"בית יהודה" תמורת ה"שארית ליהודה" שהיתה בזמנו של גדלי', תהי' גם השלימות דכל ישראל, "כל יושבי" עלי"³⁴, כל ששים ריבוא נשמות פרטיות, "שהן שרשים וכל שרש מתחלק לששים ריבוא ניצוצות שכל ניצוץ הוא נשמה אחת"³⁵, נשמות בגופים בריאים ושלמים, בארצנו הקדושה, וגדלי' בן אחיקם ("הקיצו ורננו שוכני עפר"³⁶) בתוכם ובראשם, דכיון שעל ידו הי' ההמשך דמלכות דוד (אף שלא הי' מבית דוד³⁷), מוכן, שדוד מלכא משיחא לוקח עמו – לכל לראש – את אלה שהיתה להם שייכות למלכות דוד.

ויש להוסיף, שבשם "גדלי-ה" מרומז שענין המלכות שייך לבית דוד דוקא – כמ"ש בנוגע לדוד ויהונתן ש"דוד (דוקא) הגדיל"³⁸, ועד"ז בנוגע לגדליהו [ששייך ליהונתן, כמרומז בכך שבשמותיהם ישנם ג' אותיות משם הוי', יה³⁹], שהוא בעצמו מכריז ש"דוד (דוקא) הגדיל" (אותיות גדלי-ה).

ו. ובכל הנ"ל ניתוסף עילוי מיוחד בבואנו משנת ה'תנשא"א ובעמדנו בתחלת שנת ה'תשנ"ב:

באים אנו משנה שסימנה "תנשא מלכותך" (כמ"ש בתפלת "ונתנה תוקף"), והר"ת שלה "הי' תהא שנת אראנו נפלאות", שרומז על הגאולה האמיתית והשלימה עלי' נאמר⁴⁰ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (כמדובר בארוכה בהתועדויות במשך השנה החולפת),

כפי שהיא בשלימותה, ה' פעמים יו"ד פעמים יו"ד, שעולה ת"ק, הגימטריא ד"נתן" (ראה סה"מ מלוקט ח"ה ע' רמד. ושי"ג). – ויש לומר, שרומז על נתינת התוקף (ע"ד האמור לעיל בענין "ונתנה תוקף") על ענין הגאולה ("דוד הגדיל"), כולל גם שנעשית באופן גלוי לעיני כל העמים, ע"ד מ"ש (תבוא כה, יו"ד) "וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך", ובמילא, מתבררים גם כל ניצוצות הקדושה הנמצאים בשבעים אומות העולם.

(40) מיכה ז, טו.

(31) ה' תעניות בסופן.

(32) זכרי' ח, יט.

(33) ראה בארוכה לקושי' הט"ו ע' 414 ואילך. ועוד.

(34) ערכין לב, סע"ב. רמב"ם ה' שמיטה ויובל פ"י ה"ח.

(35) תניא פל"ז.

(36) ישעי' כו, יט.

(37) ראה מצויד מלכיס"ב כה, כה.

(38) שמואל"א כ, מא.

(39) וב"הונתן" – נרמז גם אות ה' אחרונה

ועל זה ניתוסף בשנה הנוכחית מספר אחד⁴¹, ב' במקום א', שבוה נרמזת ההוספה והשלימות בענין ה"נפלאות" באופן ד"כפלים לתושי"⁴², וכן הרמזים בתוכנה של האות ב':

ר"ת (נפלאות) בה" (בהשנה), היינו, שמציאות השנה כולה נקבעת ("ווערט אויסגעשטעלט") מלכתחילה באופן של "נפלאות";

ר"ת (נפלאות) בינה", שרומז על לימוד התורה, ובפרט פנימיות התורה, מפיו של משיח צדקנו, שהוא מלך וגם רב⁴³; וגם, שלימוד פנימיות התורה הוא לא רק באופן ד"אראנו", ראי' דחכמה, עד ל"חכם בחכמה", אלא שישנה גם השלימות היתירה דבינה שהיא למעלה גם מהשרש ד"חכם בחכמה" (כמבואר בדרושי חסידות⁴⁴), ובאופן ד"רחובות⁴⁵ הנהר"⁴⁶;

ר"ת (נפלאות) בכל", ועד ל"בכל מכל כל" – בגימטריא "קבץ"⁴⁷, שזוה"ע ד"תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבץ גלויותינו וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו".

ולהוסיף, שסיומה של השנה החולפת (ה'תנש"א) בחודש אלול והתחלת השנה הנוכחית (ה'תשנ"ב) בעשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ"פ, שייכים זל"ז ונחשבים לתקופה אחת – כמרומו בס"ת ד"אני לדודי ודודי לי"⁴⁸, ד' יודיין⁴⁹, שרומז על הארבעים יום מר"ח אלול עד יוה"כ"פ⁵⁰ – שסיומה וחזומה בהכרזה "לשנה הבאה בירושלים", וכידוע⁵¹ פירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר⁵² שהכוונה היא שתיקף ומיד ממש באים כל בני לירושלים, ובמילא נהי' במשך השנה הבאה כולה בירושלים.

וכן תהי' לנו – שלאחרי סיומה של השנה החולפת, בערב ר"ה, באופן ש"לובשים לבנים ומתעטפים לבנים . . ואוכלין ושותין ושמחים⁵³ . . לפי שידעין שהקב"ה יעשה להם נס"⁵⁴, ולאחרי התחלת השנה הנוכחית באופן של

(50) כלומר: אע"פ שאני לדודי ודודי לי" ר"ת אלול, אלול דוקא, שאינו כולל העשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ"פ, מ"מ, נכללים הם (עשרת הימים שלאחרי חודש אלול) בס"ת ד"אני לדודי ודודי לי" – דבר והיפוכו!

(51) סה"ש תש"ה ריש ע' 83.

(52) יש אומרים – בשעת אמירת "לשנה הבאה בירושלים" בסיום ההגדה של פסח, ויש אומרים – בשעת אמירת "לשנה הבאה בירושלים" בסיום תפלות יוה"כ"פ.

(53) בר"ה, ועד"ז גם בערב ר"ה (בליל ערב ר"ה או במשך המעל"ע), ובודאי נהגו כן גם בער"ה זה.

(54) טור או"ח סו"ס תקפ"א.

(41) לא הגימטריא ד"אחד" (מספר י"ג), אלא מספר אחד כפשוטו.

(42) איוב י"א, ו.

(43) סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך פ"ג.

ובכ"מ.

(44) ראה סה"מ תרנ"ט ס"ע עג ואילך. וש"נ.

(45) לשון הכתוב – וישלח לו, לו.

(46) כולל גם תיקון והפיכת הענינים הבלתי-רצויים מהשכירה שבעולם התווה – ש"שאל מרחובות הנהר" הוא א' משמנת המלכים דתווה (ראה ל"ת להאריז"ל ס"פ וישלח) – שגם האורות דתווה נמשכים בכלים דתיקון.

(47) ראה ח"י חת"ס לב"ב יז, א.

(48) שה"ש ו, ג.

(49) ב"ח או"ח סתקפ"א. ועוד.

שנה טובה ומתוקה [בכל הברכות שכאו"א מישראל וכל בני פעלו ע"י תפילותיהם ובקשותיהם ("מ'האָט זיך אויסגעבטן") אצל אבינו שבשמים, "אב הרחמן" ו"אב הרחמים"⁵⁵, וכיון שאין מי שמעכב בעדו, בודאי שתיכף ומיד התחיל הקב"ה ליתן לבני כל דבר טוב, וימשיך ליתן באופן דהלוק ומוסיף ואור, כהציווי ("מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות"⁵⁶) "מעלין בקודש"⁵⁷, והרי אין לך דבר קדוש כמו ישראל, ש"גופא"⁵⁸ דילהון קדישא נפשא דילהון קדישא כו"⁵⁹] – יהי המשכה של השנה באופן שבסמיכות להתחלתה נמצאים כל בני ביחד עם גדלי' בירושלים, בבית המקדש השלישי, עליו נאמר⁶⁰ "גדול יהי כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון".

ז. ויש לקשר זה (כנהוג, ובפרט בזמן הכי אחרון) עם נתינת שליחות לצדקה.

ובהמשך להמדובר לעיל בענין "ונתנה תוקף" – ה"ז קשור גם עם נתינת הצדקה שצריכה להיות בכל התוקף, עד כדי כך, שאע"פ שהנתינה לצדקה אינה אלא טכום מסויים – מעשר ואפילו (להידור מצוה)⁶¹ חומש⁶², שגם אז "ארבע הידות יהי לכם"⁶³ – יש בה תוקף הכי גדול שעל ידה מתעלים כל נכסיו⁶⁴, ועד לשלימות העלי' כמו החומש שנתן לצדקה, "חמישית לפרעה"⁶⁵, ד"אתפריעו"⁶⁶ ואתגליין מיני' כל נהורין!

[ולהוסיף, שהמעמד ומצב של יהודי באופן שמאירים ומתגלים אצלו "כל נהורין", מודגש ביותר לאחרי שלימות העבודה דחודש אלול באופן ד"אני לדודי", שע"ז נעשה תיכף ומיד הגילוי ד"דודי ליי' באופן ד"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"].

ונתינת הצדקה מוסיפה עוד יותר בקירוב הגאולה⁶⁶, ביחד עם כל הפעולות בעניני תומ"צ, אשר, אפילו ע"י "מצוה אחת, הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה"⁶⁷, ובפרט ע"י ההוספה

55) ראה לקו"ת נשא כג, א. שה"ש יו"ד, סע"ג. ובכ"מ.

56) שמו"ר פ"ל, ט.

57) ברכות כח, א. וש"נ.

58) לא רק הנשמה, אלא גם הגוף, ואדרכה, התחלת המאמר היא בנוגע להגוף, גוף בריא ושלם.

59) זח"ג ע, רע"ב. – ונוהגים לומר זה ב"מענה לשון" בעת ההשתטחות על ציוני צדיקים.

60) חגי ב, ט. וראה זח"א כח, א.

61) שו"ע יו"ד ר"ס רמט.

62) ובודאי לא "כל נכסיו", כפס"ד הרמב"ם

(סוף ה' ערכין וחרמין) "לעולם לא יקדיש אדם

ולא יחריס כל נכסיו" – ורק בנתינת צדקה הקשורה עם תשובה ותיקון ענינים בלתי-רצויים פוסק רבינו הזקן (תניא אגה"ת פ"ג. שם אגה"ק סו"ט) ש"אין לחוש משום אל יבובו יותר מחומש", "לא גריעה רפואת הנפש מרפואת הגוף", ועד ש"כל אשר לאיש יתן בעד נפשו" (וראה בארוכה לקו"ש כח"ז ע' 217 ואילך. וש"נ).

63) ויגש מז, כד.

64) ראה תניא פל"ד.

65) זח"א רי, א.

66) ראה ב"ב יו"ד, א. תניא פל"ז.

67) רמב"ם ה' תשובה פ"ג ה"ד.

בלימוד פנימיות התורה ובמיוחד בענינים שהזמן גרמא, לימוד מאמרי חסידות הקשורים עם ערב ר"ה, ר"ה וצום גדלי', אשר, גם אם נשאר איזשהו חסרון בתשובה עילאה, נשלם גם זה ע"י לימוד החסידות בימים אלו, כי תשובה עילאה ענינה לימוד התורה באופן דאתדבקות רוחא ברוחא, יחוד פנימיות המוחין (כמבואר בתניא⁶⁸), ובודאי שעכשיו צריכה להיות ה"תשועה והצלה" דגאולה האמיתית והשלימה.

ח. ויה"ר והוא העיקר שיהי' זה תיכף ומיד ממש, כך, שההמשך דיום זה עצמו – שהתחלתו היתה באופן של תענית ועינוי (צום גדלי') – יהי' באופן של אכילה ושתי', ועוד יותר מאשר ע"ד הרגיל, כיון שיהפך לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

ועד – שתיכף ומיד מסכים לסעודה דלוייתן ושור הכר ויין המשומר⁶⁹, ולאחרי הסעודה באופן ד"ואכלת ושבעת"⁷⁰, אזי "וברכת את ה' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך"⁷⁰, "נתן" דייקא, לשון עבר, ברגע שלפנ"ז, וממשיכים בברכת "בונה ירושלים", ובאופן שגם זה נעשה כבר ברגע שלפנ"ז, וחותמים "אמן", שמורה על הקיום והתוקף⁷¹, באופן נצחי, ובזה גופא הולך וניתוסף באופן ד"ילכו"⁷² מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון⁷³.

וכל זה – מתוך שמחה גדולה, עוד יותר משמחת בית השואבה עלי' נאמר⁷⁴ "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו", שכן, מאמר זה הוא בנוגע להעבר ("מי שלא ראה .. לא ראה כו'"), אבל בנוגע לשמחה העתידה להיות בגאולה האמיתית והשלימה, ה"ז בודאי שמחה הכי גדולה שאין כמוה.

ולא עוד אלא ששמחה גדולה זו היא באופן דהולך ומוסיף בהשמחה, כמו בשמחת בית השואבה, שעם היותה שמחה הכי גדולה, אינה מגעת לשמחה דשמחת-תורה שלאחרי', ואינה מגעת לשמחה ד"ט כסלו, ואינה מגעת לשמחת פורים – אפילו במעמד ומצב ד"אכתי עבדי אחשורוש אנן"⁷⁵.

והעיקר – שתיכף ומיד ממש מדלגים ("מ'טאנצט אריין") מהמעמד ומצב ד"אכתי עבדי אחשורוש אנן" למעמד ומצב שהקב"ה ש"אחרית וראשית שלו"⁷⁶ מקיים את ההבטחה "ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך

פרשת וילך.

68 תניא אגה"ת ספ"ח ואילך.

73 תהלים פד, ח.

69 ויק"ר פ"ג, ג. ברכות לד, ב. ועוד.

74 סוכה נא, סע"א.

70 עקב ח, יו"ד.

75 מגילה יד, א.

71 ראה חדא"ג מהרש"א לסנהדרין קי, סע"ב.

76 מדרש – הובא במאו"א א, קפב. ועוד.

72 ולהעיר מהשייכות לפרשת השבוע –

מכל העמים"⁷⁷, "והשיב לא נאמר אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהן מבין הגליות"⁷⁸ – עצמותו ומהותו ית', ביחד עם כאו"א מאתנו בתוך כלל ישראל, "כנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובבנותינו"⁷⁹, וגדלי' בן אחיקם ונשיא דורנו בראשנו, וכולם יחד באים "עם ענני שמיא"⁸⁰ לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש ולקדש הקדשים (שבו נמצאת האבן שתי'⁸¹) – כן יהי רצון, תיכף ומיד ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכאו"א מהנאספים שיחיו – ג' שטרות, שליחות-מצוה לצדקה].

(80) דניאל ז, יג. וראה סנהדרין צח, א.

(81) יומא נג, ב. וש"נ.

(77) נצבים ל, ג.

(78) מגילה כט, א.

(79) בא יו"ד, ט.